

Zločin epohalnih razmjera

Zlatko Dizdarević



Zločin epohalnih razmjera

Zlatko Dizdarević

Novinar, pisac, diplomata– Sarajevo



Sažetak

Ove godine navršeno je sedam decenija otkada je u UN-u izglasana podjela bivše Palestine na dvije države – Izrael i Palestinu. Jevreji su tada dobili mnogo više od polovice onoga što su prethodno sanjali, a Palestincima je uzeto tri četvrtine onoga što su do tada vjekovima imali. Palestina je u međuvremenu priznala Izrael, pa evo nestaje. Izrael nije priznao Palestinu a širi se. Evo sad i preko cijelog Jeruzalema.

Ključne riječi: Izrael, Palestina, UN

Izrael je okupirao zapadni dio Al-Qudsa 1948. godine. Bio je to stvarni početak palestinske drame. Amerika je tačno sedamdeset godina kasnije, inauguracijom svoje ambasade 14. maja 2018. godine u Jeruzalemu – tragom čega je Izrael cijeli Al-Quds proglasio svojom jedinstvenom prijestonicom – ovjerila početak kraja u razaranju svjetskih duhovnih adeta, zakona i činjenica smatranih nedodirljivim. Ni pamet, ni logika i svetost, sve do takozvanog međunarodnog poretka oličenog u Ujedinjenim nacijama, nisu mogli zaustaviti jedan od najdramatičnijih udara na svjetski i civilizacijski poredak, što status Jeruzalema de facto jeste bio.

Na teren jeruzalemske duhovnosti odvajkada priznat, umiješala se na do sada neviđen način otimačka politika. Miješala se uvijek, ali nikada na ovakav način. Sila i doslovna poremećenost u percipiranju „sebe i ostalih“ rijetko kada su na ovakav način pokazali u kom se to pravcu sada kreću i planeta ali i ukupna civilizacija. Takav raskorak između bahatog odsustva razuma i minimuma potrebe za tim razumom kako bi svijet opstajao, rijetko kad je zabilježen. Tu se uopšte više ne radi samo o Palestincima i njihovom pravu na domovinu koju historijski imaju ali je ne posjeduju, ili samo o njihovom „Mesdžidul-Aqsa“, već o davnom, planetarnom konsenzusu o Svetome gradu tri najveće monoteističke religije u svijetu. O kršćanstvu, islamu i judaizmu. Otimanje Al-Qudsa iz svjetskog konteksta univerzalnih prava i vrijednosti legitimirano je političko-religijskim nasiljem na nivou mnogo višem od lokalnog. To nasilje koje bahato ignoriše bezmalo plebiscitarno neslaganje sa njim u UN-u, nakon sedam decenija skandalozne kupljenosti Svjetske organizacije povodom „mirovnog procesa o Palestini“, vrtiće se kao bumerang svima, ovako ili onako – politički, vjerski, bezbjednosno ali i kao opasna poruka da ništa više na svijetu nije sveto, pa se spram toga valja i organizovati.

Zvuči pretjerano? Za onoga ko nije bio tamo, osjetio podneblje, značenje svakog kamena, atmosferu svetosti ali i duboke povrijeđenosti nasiljem nad tom svetošću, onima naviklim ovdje na male i banalne ovozemaljske i duhovne korumpiranosti – to možda i zvuči tako. Ali tamo, živi bili pa vidjeli. Kako će i ko odgovoriti na krupne lomove koje će bahati napad na Al-Quds donijeti, na posljedice što će se ponovo zvati terorizmom, ali ne onim koji je Zapad izumio da bi se tamo nastavljala pljačka što je duže od stoljeća jedini istinski cilj „politike“ spram Istoka, već terorizmom koji je odgovor tom Zapadu. Ljudima se oduzima svetinja, a ne samo kruh, gazi im se ono posljednje što im je u

nasilju nad životom i dignitetom bilo sklonište. Strašno je saznanje, uz sve to, koliko zla ljudima mogu nanijeti politički idiotizam i bahatost, pomnoženi sa interesima i računicama jedino važnim malo pameti.

U ime tih interesa i odsustva političke logike svašta se do sada na planeti radilo. Od glupih ili lukavih prevara i pljačke, do krvavih obračuna najstrašnije vrste. Povijest, ipak, nije zabilježila odavno toliko politički katastrofalan i po interese „napadača“ promašen potez kao ovaj sa Al-Qudsom, bezmalo neuporediv sa bilo koim drugim u izvedbi već pomalo grotesknog Donalda Trampa i njegovog još opasnijeg okruženja koje je sam odabrao, ili mu je ciljano nametnuto iz najbliže okoline. Taj potez, kako je plitko tumačio Trump pritisnut moćnim lobijima, htio se predstaviti prvo kao njegov politički biznis i dug biračima, mada je iole zdravoj logici blisko da je riječ o kruni sedamdesetogodišnje nezajažljivosti izvitoperenog inicijalnog cionizma predstavljeno likovima poput planetarnog negativca Netanyahua i sličnih, koji danas – slobodno se može reći – već direktno podrivaju elementarni pijetet humanog dijela svijeta spram istorijske drame Jevreja u Drugom svjetskom ratu. Njihova omađijanost kriminalom i vlašću, prikrivanim mitologijom i klaustrofobnim tumačenjem povjesnih prava, postaje otvoreno opasna po cijeli normalni svijet. Taj svijet, nažalost, još uvijek nema hrabrosti da se tome suprotstavi, u krajnjoj liniji i u ime odbrane države Izrael i njenih stanovnika, projekta dogovorenog prije sedamdeset godina na način koji se, uz mnoga progledavanja kroz prste u odnosu na fakte tadašnje realnosti, smatrao rješenjem mogućim za sve.

Projekat cionističkih fanatika kojima ne pripadaju ni svi Jevreji ni svi cionisti koji su polazili od temeljnih odredbi da Izrael treba da bude jevrejski i demokratski, smjerao je od početka u sasvim suprotnom pravcu. Prvi premijer Izraela Ben Gurion kazao je na pogrešno proročanski način: „Stari Palestinci će izumrijeti, mladi će zaboraviti i biti raseljeni... Naš krajnji cilj je da svi Palestinci odu...“ Poznato je šta se sve dešavalo kroz sedam decenija od tada.

U sjajnoj knjizi „Izraelski aparthejd“ britanski novinar i pisac Ben White, piše: „...U Južnoj Africi bijeli doseljenici su iskorištavali radnu snagu domicilnog stanovništva kojemu su oduzeti posjedi, a u Izraelu je domicilno stanovništvo trebalo biti uklonjeno, istrijebljeno ili protjerano, a ne eksploatirano...“ Moglo bi se reći, piše White, da je cionizam gori prema autohtonom stanovništvu od aparthejda u Južnoj Africi. Izraelu treba zemlja ali bez naroda.

U to ime, evo sedam decenija, Al-Quds je na neviđene načine, sistemski, ciljano, uporno, silom i prevarama, uz ruganje svakom humanizmu i pravu, razaran na demografskom, religijskom i kulturološkom planu. Smisao jeste ono što je tačno detektirao White u svojoj knjizi, da se ne pominju i hiljade drugih knjiga i dokumenata: Kroz potpunu promjenu identiteta satrati narod, prostor i svetinje, prevashodno većinski pripadajuće islamu, ali podjednako i autohtonim kršćanima. U praktičnom smislu, strategija je prepoznatljiva golim okom. Dovoljno je biti odsutan iz Jeruzalema nekoliko mjeseci, pa golim okom uočiti razmjere protjerivanja Palestinaca, naseljavanja doseljenika i u grad i oko njega i promjenu identiteta starih mjesta, od arhitekture do naziva ulica, kvartova, istorijskih obilježja. Onaj ko je imao privilegiju da vidi Al-Quds prije desetak i više godina a dođe tamo opet sada, shvatiće da se u grad više ni na kakav način ne može ući mimo zatvorenog „prstena“ doseljeničkih naselja po brdima unaokolo, da mnoge stare ceste prema gradu više ne postoje a izgrađene su nove koje povezuju prsten, na neke od njih Palestinci ne mogu i ne smiju kročiti, da je zid unaokolo već promijenio život ljudi sa obje strane, u većini slučajeva dijeleći stara imanja, familiju, ograđujući izvore vode, „ubijajući“ nekadašnja jedinstvena sela...

Ovdje se, naravno, ne radi samo o statusu ovako zamišljenog, „jedinstvenog“ glavnog grada „cjelovitog“ Izraela, već i o činjenici da time u oduvijek zajedničkom Svetom gradu što pripada trima najvećim monoteističkim religijama, judaizam sada ostaje domaći i kod kuće, a kršćanstvo i islam postaju podstanari. A sve se čini da se sutra i iseće odatle. Rezolucije UN-a što su bile protiv svega toga više ne važe, a tzv. „palestinsko pitanje“ definitivno silazi sa svih dnevnih redova. Stvara se polako teorija da su Palestinci krivi za sve, da su oni teroristi, da oni napadaju nedužne doseljenike na zemlji koja je njima oteta, da su izvor svog zla Hamas i slični koji, zapravo, Izraelu upravo zbog ovoga itekako trebaju. I mnogima među novom arapskom braćom – izraelskom. Bezmalopola planete, kršćani i muslimani, ovakvom politikom bivaju poniženi. Ne i Trump i njegovi kojima je jedina važna religija – dolar.

I sve to bez posljedica? Teško. Na kojoj osnovi, temeljem kojeg prava i procjene svjetske realnosti ovo radi aktuelno, histerično zaigrano rukovodstvo Izraela sa Netanyahuom i tipovima poput Liebermana i sličnih doseljenika. Naravno, uz svesrdnu pomoć Trumpa i njegovog ekstremno cionističkog zeta, „specijalnog savjetnika“ Jareda Kushnera, ogromno je pitanje za svakoga ko

rezonuje logikom koja poštuje minimum međunarodnog poretka i sistema. I logikom spoznaja šta će sve ovakvo nasilje s razlogom proizvesti da bi se onda u Palestine upiralo prstom kao inicijalno zlo, a Izrael imao alibi za snajpersko-raketna izživljavanja u Gazi i šire. Zaigrani silom i u uvjerenju da „oni“ doista mogu sve što hoće, a ne „samo“ zato što biznis tu radi dobar posao sa velikim profitom i malim rizikom.

Ove godine navršeno je sedam decenija otkada je u UN-u izglasana podjela bivše Palestine na dvije države – Izrael i Palestinu. Jevreji su tada dobili mnogo više od polovice onoga što su prethodno sanjali, a Palestincima je uzeto tri četvrtine onoga što su do tada vjekovima imali. Palestina je u međuvremenu priznala Izrael, pa evo nestaje. Izrael nije priznao Palestinu a širi se. Evo sad i preko cijelog Jeruzalema.

Trump je prvi koji je kroz tih sedam decenija odlučio da se „nema više šta čekati“, pa će proglašenje cijelog Al-Qudsa za Izrael, kako kaže, „ubrzati mirovni proces“. Odavno se u svijetu nije čula ciničnija tvrdnja. Otvoreno je tako novo poglavlje o Bliskom istoku ali i više od toga. Tome su se usprotivili i oni koji su se uvijek smatrali bliži Americi nego ostatku svijeta. Sasvim glasno i evropske zemlje poput Njemačke, Velike Britanije, Francuske, Italije itd. uz Kinu, Iran, Tursku, formalno čak i Izraelu sve bliža Saudijska Arabija, pa Egipat, Jordan, Liban...

Jeruzalem u sudaru sa vlastitom historijom i ljudima poput Netanyahua i Trampa postao je globalni upaljač iz više razloga nego što to narcisoidna i imperijalna politika uz poslušnike hoće da vidi. Sveti grad pripada svima, ma kakve mu granice odredio ovaj ili onaj ugovor. Tako je bilo oduvijek iako se nisu svi sa time mirili. Region je vijekovima uzdrman dogadanjima u čijim su temeljima sukobi religija, geostrateški interesi velikih, voda, zemlja i nafta. Ipak, najosjetljivije i najdelikatnije pitanje bilo je i ostaje status Jeruzalema, grada kojeg nazivaju „pupkom svijeta“, „centrom civilizacija“, „kolijevkom čovjekove duhovnosti“, „svetištem svih svetišta“. Svojevremeno mi je tamo jedan kršćanski sveštenik izrekao pomalo bogohulnu rečenicu: „Ne postoji na zemlji dovoljno ekumenizma da bi se premostile sve ovdašnje vjerske i druge razlike... Ali, milijarde ljudi Jeruzalem doživljavaju kao zajedničku kapiju kroz koju valja proći na putu između sadašnjosti i vječnosti“.

Četiri su ključna spora u sedam decenija od podjele Palestine 1948. godine: Teritorija, status Jeruzalema, ilegalna jevrejska naselja i izbjeglice.

Problem Jeruzalema bio je od početka najteži a Izraelci koji uz presudnu pomoć Amerike jednostrano proglašavaju Al-Quds nedjeljivom prijestonicom samo njihove države, okretali su s razlogom muslimane protiv sebe, ali ne samo njih. Sudbina Svetog grada prevazilazi okvire izraelsko-palestinskog sukoba.

Izraelski „sistematski posao“ kako bi se ojačale pozicije na okupiranom dijelu Palestine, a posebno u Jeruzalemu, značio je rušenja i uklanjanja čitavih arapskih naselja iz dijelova grada. Tako je nastao i trg ispred Zida plača. Nezakonite eksproprijacije, protjerivanja, otimanja i konfiskacije arapske zemlje i vjerskih posjeda, sve je to bila planska aneksija i pretvaranje Jerusalema u dominantno jevrejski grad. Jevreja kojima je na duši trajna sigurnost Izraela i spremni su na kompromis sa Palestincima nije malo, ali ni dovoljno da se porazi Netanyahu uvijek štice Amerikom.

O smislu Trumpovih političkih poteza, nesumnjivo dodatno pritisnutih izraelskim lobijem u Americi pa i u svijetu danas je, bez obzira na sve, još teško govoriti uprkos iznenađenjima raznih vrsta što dolaze iz Bijele kuće. Ipak, i kada nije veliki problem prepoznati Trumpove nezrele osnovne političke rezone, ostaje pitanje kako se moglo desiti da upadne u ovoliko riskantnu investiciju sa velikom mogućnošću bankrota.

Mogući motivi za krajnje dubiozan potez uglavnom su sljedeći:

Prvo, naivno je bilo povjerovati da će Trump i vodeća politička struktura oko njega tek tako, lako i bez otpora, prihvatiti novu bliskoistočnu zbilju u kojoj Amerika više nije ni pobjednik ni jedini „vlasnik svega“ na Bliskom istoku. Tamo je sada sa ekskluzivnim liderstvom druga priča. Ušli su Rusi na velika vrata, Assad je ostao neporažen, vratio se Iran na regionalnu scenu, otela se Turska, Indija je drugačija, Kina nezaobilazna i približava se... Sve su to za Washington bolna saznanja. Zato Izrael, stub američke alijanse i odbrane interesa tamo, mora dobiti vjetar u krila. I dobio je na najvažnijem terenu, mitskom. Ohrabren u svojoj megalomaniji svake vrste.

Ništa manje važno, svekoliki pritisak na Trumpa kod kuće sasvim se približio vrhuncu uz orkestrirane operacije „neoliberalna“, obavještajnih kuhinja, medija, korporacija sve češće i sudskih instanci itd. Validnost argumenata nije važna. Histeričan on, histerični oni. Trump zna da su mu preostali obožavatelji konzervativci i mrzitelji svakog useljenika – izbjeglice koji nije njihove „krvne grupe“. Posebno ako je musliman.

Istaknuti branitelji Trumpovog „lika i djela“ od početka su jevrejski moćni lobiji, ne samo zbog njihovih ljudi oko njega poput pomenutog zeta ili ambasadora u Izraelu Friedmana i sličnih. Za „samo jevrejski“ Jeruzalem cijena podrške ne postoji. San je potpuna judaizacija svetog Al-Qudsa, i mimo Al-Aqse u njemu, a potom i groba Isusa Krista, Golgote i mnogih drugih kršćanskih svetosti... Mit o Hramu uzdignut je nad sve ostalo odavno, uz politiku koja, naravno, podrazumijeva i silu. Na redu je sada, evo najavljivana i rasprava o „legalizaciji“ anakesije Golana, geostrateške osmatračnice regiona i izvorišta voda od kojih žive i Sirija i Jordan i Izrael. Samo sebi ga hoće, trajno i „legalno“, samo Izrael. Potez sa Al- Qudsom zato se čita i kao zeleno svjetlo za Golan. Protivnici će proći kao u Gazi, i još brutalnije. Opet „legalno“.

Gdje je greška u procjenama, proistekla iz pomućenog uma silom i bahatošću. Naravno, ovdje nije samo okupacija Palestine bitna. Riječ je o ataku protiv „multisvetosti“ mjesta koje je bez alternative. Nije to ni stvar politike o kojoj, vjerovatno, ogroman broj onih što su ovim poniženi, povrijeđeni i poraženi čak i ne razmišljaju. Uostalom, mimo „lidera u Islamu“, među prvima je na precizan način reagirao i Papa Franjo kazavši da „svako mora poštivati status quo Jeruzalema.“ Veoma glasni bili su i lideri mnogih, različitih svjetskih crkava.

Morao se i stari Kralj iz Rijada makar i iz samo mimikrijskih razloga oglasiti javno protiv Trumpove odluke o Al-Qudsu, vjerujući da će posao sa naftom i oružjem potajno ići kao i do sada. Teško je vjerovati da njegovi beduini to neće razumjeti. Ma koliko bahati sin prestolonasljednik, u funkciji američke politike, to neće da vidi.

Majske poruke iz Washingtona povodom otvaranja ambasade u Jeruzalemu, uz uvjeravanja da se radi o „odmrzavanju mirovnog procesa“, groteskne su bile i ostale. Politički šizoidne i dubinski opasne, po Izrael i Ameriku podjednako. Nije u pitanju opasnost po njih od sile u oružju u koje ove dvije države vjeruju više od svega. Problem koji ne vide je u sve očiglednijoj i svekolikoj samoći što se nadvija nad njih. I nedostatku pameti da se shvati kako jedina „energična odluka“ potrebna da se tamo sve zajedno doista deblokira na opštu, planetarnu korist svijetu, jeste odavno – priznati Palestinu sa Istočnim Jeruzalemom kao glavnim gradom zemlje u granicama iz '67. I Zapadnim Jeruzalemom kao glavnim gradom Izraela. Uz puno drugih tema za pregovaranje u dobroj volji. Tada bi život tamo postojao onoliko moguć, jednoga dana i ravnopravno zajednički, koliko su davno shvatili i oni mudraci što su Grad priznavali kao Sveti podjednako svima.

Ovako, poništavati Al-Quds i na zemlji i na nebu, mogu samo oni kojima ni njihov „separatni“ Bog, kako ga izgleda hoće imati, neće i ne može pomoći.